

SLOVENEK

Političen list za slovenski narod.

Naročnine in inserate
sprejema upravnništvo v
Katol. Tiskarni, Kopitar-
jeve ulice št. 2.

Rokopis se ne vračajo,
nefrankovana pisma ne
vsprejemajo.

Uredništvo je v Seme-
niskih ulicah št. 2, I., 17.

Izbeja vsak dan izzemši
nedelje in praznike, ob
pol 6. uri popoldne.

Va polti prejemam:
za
slo leto naprej 26 K — h
pol leta 13 — h
štet 6 — 50
mesec 2 — 20
Vpravljenju prejemam:
za
slo leto naprej 20 K — h
pol leta 10 — h
štet 5 — 50
mesec 1 — 70
Za pošiljanje na dom
20 h na mesec.

Stev. 202.

V Ljubljani, v sredo, 3. septembra 1902.

Letnik XXX.

Shod v Vipavi.

(Poročilo drž. poslanca dr. Žitnika.)

II.

Govornik omeni začetkom poročila, da je pred letom ravno v Vipavi obširneje poročal o delovanju državnega zbora do zadnjega zasedanja, to je, do 17. oktobra 1901. Vseled tega je omejil svoje poročilo samo na zadnje zasedanje.

Takoj v prvi seji dne 17. oktobra je ministerski predsednik dr. pl. Körber s pomembnim govorom pojasnil vladno stališče. Rekel je mej drugim: »Vlada je še vedno prepričana, da se ne more zvezati z nobeno stranko, dokler narodnostna vprašanja niso rešena. Ko bi se vlada zvezala z eno ali drugo stranko, bi s tem odbila druge. Vlada je in ostane nevtralna, ker v Avstriji pač morejo biti posamezne stranke narodne, ne pa vlada. Ko se narodne stranke pretvorijo v politične, bode vlada morala računati z razmerami. Dokler niso vrejene gospodarske razmere z Ogrsko in trgovinski pogodbi z Nemčijo in Italijo, naj potihne domači, narodni prepir. Nasproti ostalemu svetu morajo biti vsi avstrijski narodi trdna celota«. Gledé avstro-ogrsko pogodbo je izjavil dr. pl. Körber: »Soglasje mora biti (med Avstrijo in Ogrsko) ne le v mrtvih črkah, ampak tudi v duhu zakona. Lojalnost je potrebna ne le ob sklepanju nagodbe, ampak ves čas, dokler nagodba velja. Zato bode vlada odločno zagovarjala avstrijske koristi. Avstrijsko delo mora imeti svojo obrambo v novi nagodbi. Ako nam Ogrji ponudijo mir, navedemo ga vsprejeti; ako bodo zahtevali le žrtve, potem odklonimo ulogo potrpežljivega jagnjeta«.

To so jasne, odločne besede, katere je navdušeno odobraval vsa zbornica. Tako odločnih besed na ogrski naslov ni govoril še noben ministerski predsednik v imenu svoje vlade, odkar je grof Beust razdvojil skupno državo. Že prva nagodba je bila nesreča za državo in od 1. 1897 je ravno to vprašanje bilo prvi povod burnim prizorom v poslanski zbornici ter nadelavnosti parlamenta avstrijskega. Dr. pl. Körberju se je

posrežilo, da je avstrijski parlament opozoril na veliko gmotno škodo, ki bi jo Avstrija morala trpeti zopet več let, ko bi ta ali druga vlada morala obnoviti nagodbo brez parlamenta.

Vse stranke avstrijske zbornice so edine, da mora nova nagodba biti boljša od prejšnjih in da Avstrija odklanja ulogo potrpežljivega jagnjeta, katero so Ogrji skozi stoletja strigli in brili do kože. Že dolgo se vrše obravnave gledé nagodbe in carinskih tarif med avstrijsko in ogrsko vlado. Kakor vse kaže, bodo te obravnave meseca septembra končane. Danes še ne moremo soditi, ali in v koliki meri bode nova nagodba boljša od prejšnjih. Gotovo pa je, da si bomo katoliško-narodni poslanci natančno ogledali vse točke v nagodbi. Ako nam Ogrji ponudijo mir in se zavežejo, da bodo nagodbo ne le po mrtvih črkah, ampak tudi v duhu pravičnosti izvajali, potem bomo i mi glasovali za nagodbo; ako ne, potem je boljše, da nagodbe ni. Škoda bodo trpeli le Ogrji, ki so doslej na avstrijske stroške gradili palače in železnice. To je naše stališče, ker smo dolžni varovati in braniti ljudske koristi.

Toda vlada bode imela še mnogo težav, skrbi in dela, preden v državnem zboru dobi nagodbo rešeno. Češki poslanci so po svojih govornikih že v zadnjem zasedanju izjavljali, da bodo pri nagodbi z vlado imeli obračun, ako jim ne popravi krivico z dne 17. oktobra 1899, ko je grof Clary razveljavil jezikovni naredbi za Češko in Moravsko. Čehi zahtevajo, da jim vlada zopet dovoli notranji češki uradni jezik in vseučilišče v Brnu. Na vladi je sedaj, da odstrani tudi te ovire pred novim zasedanjem drž. zbora. Nemci se bodo zopet upirali po svoji stari navadi ter zahtevali novih koncesij. Dr. pl. Körber je previden, trudoljubiv in, če treba, tudi zvit. Upajmo, da premaga tudi te ovire ter ustreže opravičenim zahtevam češkega naroda in njegovih zastopnikov.

Pri tem pa tudi mi Slovenci ne smemo pozabiti, da smo v vsakem oziru najbolj poabljen in zatiran narod v Avstriji. Ob vsaki priliki so slovenski poslanci opozarjali vlado

na krivice, ki se gode osobito obmejnim Slovincem glede šol.

Na Koroškem je naš narod v narodnem oziru skoraj brez vseh pravic v šoli in uradu. Na Štajerskem nemška večina prezira težnje in zahteve slovenskega naroda. In kaj naj porečemo o žalostnih razmerah v Istri in Trstu? V Istri slovansko prebivalstvo ječi kot suženj mogočnih italijanskih signorov, ki ukaželnemu slovenskemu in hrvaškemu ljudstvu ne dovoli niti potrebnih ljudskih šol. V Trstu se Slovenci že nad 15 let bore za potrebne ljudske šole. Vse tožbe in prošnje so bile do danes brez uspeha. Država za peščico Nemcev v Trstu na svoje stroške vzdržuje pet ljudskih šol, a za Slovence, ki so čuvaji Avstrije ob Adriji, ima k večjemu obljube. Razmere v Trstu in okolici so postale neznosne, to so dokazali tudi zadnji izgredi. A vlada molči in mirno gleda, kako se redi gadja zalega na avstrijskih tleh. In vlada se še čudi, ako katoliško-narodni poslanci ne hodijo slepo za njo. Dolžnost naša je, da imamo pred očmi ne le koristi svojih volivcev, marveč celokupnega naroda slovenskega, ki noče še nadalje biti narod druge vrste, narod tlačanov. (Živahno odobravanje.) Klicali smo vladi, klicali bomo tudi v bodoče: Tudi mi Slovenci smo tukaj, ki v zvezi s Hrvati zahtevamo v ustavi nam zajamčene pravice. (Novo odobravanje.) Naša skrb bodi, da nam ne izmró ideali, ker edino le pravi ideali, navdušenje za naše svetinje nas morejo vzdržati v boju za obstanek.

Ravno katoliško-narodne stranke na Kranjskem zasluga pa je, da se zblížujeta in združujeta pojma narodne omike in narodovega blagostanja. Zato smo v državnem zboru v razpravi o proračunu pri vseh važnejših točkah opozarjali vlado na potrebe našega naroda v narodnem in gospodarskem oziru. Tako je dr. Šusteršič s tovariši vložil nujni predlog, da se v Ljubljani ustanovi slovensko vseučilišče, in je ta predlog dne 2. decembra utemeljeval z izbornim, temeljitim govorom. (Burno odobravanje.) Ako vlada obljubuje za 730.000 Italijanov italijansko vseučilišče, potem smemo vsaj z isto

pravico tudi mi Slovenci in Hrvatje zahtevati za se svoje vseučilišče. Ako pa vlada Italijanom dovoli visoke šole, je prostor za nje na južnem Tirolskem v Tridentu, a ne v Trstu, kjer bi se vzgajali v okuženem zraku avstrijski renegatje. (Živahno odobravanje.)

Govornik pojasni tudi borbo za slovensko gimnazijo v Celju. Tako so katol. narodni poslanci storili svojo dolžnost tudi glede gmotnih vprašanj, ki se tičejo posameznih okrajev.

Žal, da so v tem oziru ovire in težave večje, nego dobra volja in trud poslancev. To velja tudi glede vipavske železnice in uravnave vipavskih vod in Pivke. Zadnji načrt za uravnavo vipavskih vod je zopet deloma pomanjkljiv, kakor so bili površni žerazni načrti. Poslanci dalje storé vse potrebne korake ter hodijo od ministerstva do ministerstva, da izprosiijo svojim volivcem primernih podpor vsled uim. In v tem oziru, pravi govornik, moram javno izreči, da nam je osrednja vlada večkrat bolj naklonjena, nego nižji organi. To se kaže pri vsaki najmanjši priliki.

Na Dunaju se vlada, osobito pa minist. predsednik dr. pl. Koerber, trudi, da bi z raznimi potrebnimi podporami za gospodarske namene posamezne stranke pridobil in ohranil pri dobri volji; toda nižji organi se mnogokje pomišljajo ter delajo ovire ali celo nasprotujejo. In to je prvi in glavni vzrok, da smo na Dunaju v opoziciji proti vladi.

To sem izrazil, pravi govornik, po naročilu svojih tovarišev tudi v govoru proti dispozičijskemu zakladu. Jaz in ožji tovariši bi gotovo zaupali g. minist. predsedniku, ki ima v istini najboljše namene, ali mi ne moremo in ne smemo na Dunaju hvaliti in odobravati tega, kar grajamo doma v Ljubljani.

Mi želimo in zahtevamo, kar je dr. pl. Koerber dne 6. sušca t. l. v svojem govoru v zbornici odločno in jasno izjavil mej burnim odobravanjem, da morajo uradniki, in to velja osobito za politično upravo, v smislu zakonov in svoje prisege služiti državi in

LISTEK.

Pismo.

Spisal Jules Richard. Poslovenil N. K.

Pred kakimi štirinajstimi dnevi sem obiskal svojega prijatelja Porignac-a v njegovi vili. Krasno popoldne je bilo, vročina je pojenjavala. Cudoviti upliv bližajoče se jeseni nas je že prevzemal. Sedeli smo v verandi, naslajali se z vonjem solčnih rož in zadovoljno kramljali.

Porignac je bil častnik za časa Napoleonovega cesarstva. Precej pozno se je oženil z lepo Angležinjo, navdušeno oboževalko Napoleonovo, ki je v Porignac-u našla odsvit svojega junaka. Samo enega otroka sta imela, malega Gastona, ljubkega, temnolasega dečka, ki sem ga videl iz verande v bližnji sobi pri mizici. Ravno kar je vrgel pero iz roke in klavrno zrl mlada ptička, ki sta se podila po vrtu.

Onega krasnega dne se mi je v srce zasmilil ubogi jetnik, ki je sedel v mračni izbici, ki se je zdela zraven svetle verande še bolj temna. Nisem se mogel več premagovati in vprašal sem prijatelja: »Kako moreš biti tak, da zapišaš ubogega dečka ob tako lepem vremenu v sobo?«

»Dragi moj, kadar bo znal pisati, ga bom pustil v miru, ker se uči prav pridno. Pisati pa mora znati — dobro pisati, to se zna«.

»Ali zato, ker imaš ti bolj okorno pisavo?«

»Tudi zato, kajti paziti moramo, da obvarujemo vsak svoje otroke vseh onih napač, ki jih imamo mi . . . Dalje . . .«

»Ubogi moj Porignac! Ti živiš preveč na deželi. Popolnoma se boš pokmetil«.

Živahno mi je presekalo besedo.

»Kar se mene tiče, me lahko imenuješ kmeta. Ali bi rad vedel, zakaj naganjam sinka k učenju? To je bilo še takrat, ko bi me ti ne bil mogel zvati kmeta . . . Precej dolgo je že tega. Takrat je bil Baden-Baden še dobro obiskan. Vse, kar je spadalo v mladi, razposajeni svet, se je zbiralo v Juliju tamkaj. Pariz se je tedaj izpraznil popolnoma . . . Nikogar ni bilo v klubu . . . tistega leta sem ostal v mestu . . . ker . . .«

»Skoro bi uganil, zakaj«.

»Molči — Gaston ima tanek sluh.

Strašno dolčas mi je bilo v mojem temnem stanovanju v Rue Taibout, kar mi prinese nekega jutra pismonoša pismo . . . V pismu me je prosil neki prijatelj denarja. A ni beračil in prosil na vse mogoče načine, ni

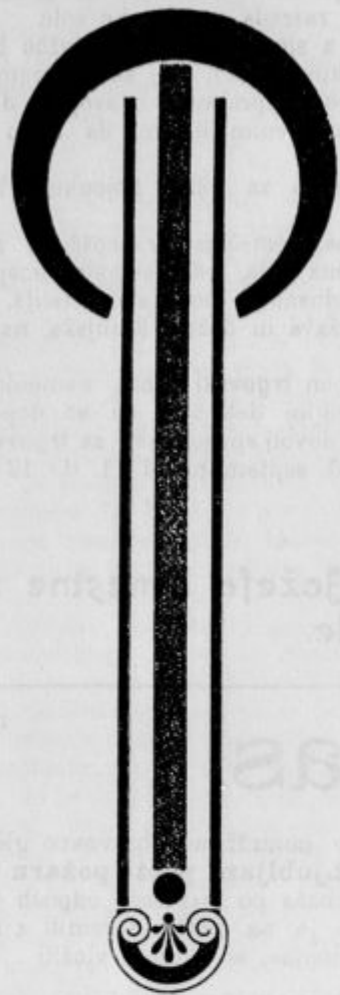
pisal o vseh mogočih nesrečah, ki so ga zadele, ni se skliceval na prijateljstvo in obetal hvaležnosti na vse večne čase, kratka je bila prošnja, čisto kratka: »Nimam solda več, pošlji mi brž 300 frankov, da plačam svoj hotel in se morem vrniti nazaj na Francosko. Datumu je bilo pripisano: Baden Baden, a to, kakor celo pismo, tako imenitno pisano, da sem je komaj prebral. Koliko časa sem se mučil s kakšno besedo! Toda podpisa, kar je bilo glavna stvar, tega pa nisem mogel brati na noben način. Crko za črko sem študiral po četr ure, še dalje, premišljal, kdo mojih znancev zna pisati tako lepo, a vse zastoj . . . Baden Baden? Gotovo je bilo tedaj tamkaj več kot tristo mojih prijateljev, in izmed teh gotovo dvesto devetindevetdeset takih, ki bi zapravili v Badnu zadnji louis. Začel sem tedaj presteovati te prijatelje po vrsti. Morda se pa le spomnim tega nesrečnega imena! . . . Cela dva dni nisem delal drugega, kot premišljal to. Vsakemu človeku, ki sem ga poznal, in ki mi je prišel pod nos, sem pokazal pismo, a nikdo ni znal brati čudnega podpisa. Ne morem ti povedati, kako sem bil razburjen zavaljo tega. Takrat sem bil še precej neumen, pa sem mislil, da imam greh, ako ne pošljem prijatelju denarja,

bodi si ta ali oni. Najbolj me je pa skrbelo to, da je morda najljubši moj prijatelj, ki mi je pisal to pismo. Gotovo sem brzojavil desetim ali dvanajstim najiskrenejšim prijateljem — pa nobeden ni vedel nič o pismu.

V taki sili stopim k izurjenemu pisarju. Trdil je, da se bere Larmande; grem k drugemu, in ta mi pravi, da je brez dvoma Sutinais; oba sta bila pripravljena, sodnijskim potom izpričati svojo trditev. Tretji je pa rekel, da podpisa sploh ni in da te kavke pomenijo: »Pozdravljen!« ali kaj takega.

Sutinais in Larmand sta mi bili čisto neznani imeni. Iskal sem teh imen po letnih poročilih našega kluba, pregledoval imena v naslovni knjigi . . . Vse zastoj, nikjer nič! Vedno bolj sem bil razburjen, vse je vrelo v meni. Na prošnjo prijateljevo sem bil že čisto pozabil. Glavna reč mi je bila uganiti podpis.

Tretji dan sem se spomnil nekega pripomočka, ki je bil popolnoma navaden: pisal sem v Baden pa zapisnik vseh Francozov, ki so bivali takrat v novem hotelu, ki je pisal o njem tisti nesrečni človek s svojo grozno pisavo. Potem sem sklenil pisati vsem svojim tamošnjim znancem. To me je zelo pomirilo, in skrajni čas je bil že za to. Tako sem se bil izmučil, da sem se že bal

Zahtevajte, veliki in novi,
600 podob obsezajoči,
krasen cenik pravih
švicarskih ur, zlatnine
in srebrnine

H. SUTTNERJA

➡ v Kranju. ⬅

Isti vpošlje se na zahtevanje
zastonj in poštne prosto.

1035 1-1

Katoliška Bukvarna v Ljubljani

priporoča:

Razlaga velikega katekizma ali krščanski nauki za cerkev. Sestavljen Ant. Vetrnik, župnik na Dolu. Prvi zvezek: o veri in apostolski veroizpovedi. Broširano 2 K, s pošto 20 h več.
Drugi zvezek: poglavje o upanju in molitvi, pa poglavje o ljubezni in zapovedih. Broširano 2 K 50 h, s pošto 30 h več.
Tretji zvezek: o milosti in zakramentih. Broširano 2 K 70 h, s pošto 30 h več.

Za šolska darila

priporoča:

Katoliška Bukvarna v Ljubljani naslednje povesti za mladino:
„Ljubite svoje sovražnike“ — s podobami.
„Marijina otroka“ — s podobami.
„Maron, krščanski deček z Libanona“ — s podobami.
Cena broširanemu eksemplaru 40 h, kar-tonirano 60 h. — Dobro se tudi v finejših vezih po raznih cenah.

586 50-27

Trgovina z železnino „MERKUR“ PETER MAJDIČ

v Celju, Graška cesta števil. 12

priporoča svojo veliko zalogo

najboljšega železa in jekla, pločevine, žice, kakor žico za ograje, lite železnine, vsakovrstnega orodja za rokodelce, različnih žag, poljedel-skega orodja in sicer orala, brane, motike, kose, srpe, grablje in strojev; vsakovrstnih ponev, ključalničarskih izdelkov ter okov za okna, vrata in pohištvo, žrebljev, vijakov in zakov, hišne in kuhinjske posode tehtnic, sesalke, meril in uteži, raznovrstnih stavbinskih potrebščin ter vsega drugega blaga za stavbe, hiše, vrte itd.

Traverze, cement, strešna lepenka, trsje za obijanje stropov (štorje), lončene cevi, samokolnice, oprav za strelovode, ter vse v stroko železne trgovine spadajoče predmete.

➡ **Tomaževa žlindra**, najboljše umetno gnojilo. ⬅

* **Bogata izber vsakovrstnih nagrobnih križev.** *

Postrežba točna.

Cene nizke.

J. N. Potočnik

krojaški mojster
v Ljubljani,
Sv. Petra nasip 2

se priporoča prečast. duhov-
ščini v izdelovanje duhoven-
ske obleke in talarjev po
najnovšem kroju in po
nizkih cenah. 987 8-4

Brivskega učenca

vsprejme takoj

Ivan Kastelic, Florijanske ulice 25.

Lepa bukova drva 24 palcev
dolga, seženj 12 kron od ko-
lodvora Višnjagora.

Več pov. oskrbnitvo grajščine Weixel-
bach pošta Višnjagora. 1009 3-3

Kupujem

po najvišji ceni lepe, belo posušene gobe,
zgodnji krompir in čebulo.

Josip Levč
v Ljubljani.

984 6-6

Organist in cerkvenik

z dobrimi spričevali, ki je že več let to
službo opravljal, išče službo. — Naslov:
Matevž Tomc, Moše št. 30, P. Smlednik.
988 (3-3)

Menjarična delniška družba

„MERCUR“

I., Wallzeile 10 in 13, Dunaj, I., Strubelgasse 2.

Pojasniti v vseh gospodarskih in finančnih
stvarih, potem o kursnih vrednostih vseh spekulacijskih
vrednostnih papirjev in vestni nasveti za dosego kolikor
je mogoče visokega obrestovanja pri popolni varnosti naloženih
glavnih. 134 96